

Susanna Bruzell
046-359 6089
Susanna.bruzell@lund.se

Byggnadsnämnden

Remiss av betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

Dnr BN 2019/0284

Sammanfattning

Regeringskansliet har översänt en remiss till Lunds kommun gällande betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30). Kommunstyrelsen har översänt ärendet till byggnadsnämnden för yttrande till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Stadsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse 2019-09-05 dnr BN 2019/0284

Regeringskansliets remiss av betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

Remisslista betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

Barnets bästa

Barnperspektivet har ingått i stadsbyggnadskontorets ställningstagande. Ett elnät som kan bidra till en hållbar och klimatneutral energiförsörjning är i barns intresse.

Ärendet

Bakgrund

Av remisshandlingarna framgår bland annat följande: Utredningens uppdrag är att se över regelverket för nätkoncessioner så att det inte skapar osäkerhet eller sätter upp onödiga hinder för energiaktörer, samtidigt som övriga samhällsintressen ska skyddas. Ambitionen är att skapa ett modernt, tydligt och ändamålsenligt regelverk. Genom att:

- lämna författningsförslag som moderniserar, förenklar och förbättrar elnätsregelverket,
- beakta elnätets betydelse som grundläggande infrastruktur, och
- se till att förslag samverkar med andra förslag som lagts och läggs.

Därigenom bidrar utredningen till att möjliggöra omställningen till förnybar elproduktion.

Utredningens förslag och bedömningar

Koncessionsplikten och regleringen av elnät

Utredningen föreslår att den generella koncessionsplikten för starkströmsledningar bör behållas, likaså indelningen i nätkoncessioner för område och linje. Alla elledningar behöver inte tillstånd, nätmyndigheten föreslås få ett bemyndigande att i föreskrifter fastställa undantag från kravet på nätkoncession, exempelvis ett nytt undantag för överföring av förnybar elproduktion. De generella undantagen från koncessionsplikt bör kompletteras med en möjlighet för nätmyndigheten att, om särskilda skäl finns, kunna ge dispens från koncessionsplikten. Koncessionerade ledningar som saknar externa kunder (överför el enbart för eget bruk) föreslås undantas från regleringen.

För att minska administrationen och ledtiderna föreslår utredningen ett antal administrativa förändringar, så att det blir enklare att ändra, justera och ompröva hela eller delar av en befintlig nätkoncession för linje. Koncessionshavaren ska kunna ansöka om ändring eller justering av en befintlig nätkoncession för linje, även om det inte har gått 40 år sedan nätkoncessionen meddelades.

Prövningsordningen för elledningar

Nuvarande ordning med prövning av miljöpåverkan och allmän lämplighet hos nätmyndigheten bör kvarstå. En eventuell framtida övergång till miljötillstånd bör vara samordnad med en översyn av andra liknande tillstånd.

Utredningen anser att fler ledningar ska kunna byggas med stöd av nätkoncession för område eller en prövning som motsvarar den för ledningar inom nätkoncession för område. Syftet är att på ett effektivt sätt minska behovet av tidskrävande processer för ledningar som behövs för kapacitetsförstärkning, nyanslutningar av nya elanvändare och elproducenter och åtgärder för att minska risken för elavbrott med en nivå på miljöhänsyn som redan är accepterad på flera håll i landet.

Koncessionsprövningens omfattning och rättsliga status

Utredningen beskriver här kopplingen mellan nätkoncession och miljöbalken samt plan- och bygglagen.

Nätkoncessionen ska idag innehålla en miljöprövning som motsvarar en miljöprövning av miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Utredningen konstaterar att ingripanden ändå kan ske med stöd av miljöbalken på ett sätt som inskränker nätinnehavarens rätt enligt koncessionsbeslutet. Syftet med denna del av utredningen är att den miljö- och lämplighetsprövning som görs i samband med att en nät-

koncession meddelas också ska resultera i en säkerhet för innehavaren av nätkoncessionen. En nätkoncession kan ändå omprövas efter ett visst antal år om en ny bedömning behöver göras av till exempel ledningens sträckning. En näraliggande fråga som också förts fram är de problem som uppstår om ny bebyggelse tillåts i närheten av en befintlig ledning.

Avseende plan- och bygglagens relation till ellagen bedömer utredningen att dagens regelverk är tillräckligt om det tillämpas korrekt. Någon ändring behöver inte göras i plan- och bygglagen (2010:900) för att undvika intressekonflikter mellan befintliga kraftledningar och nybyggnation. Enligt nätföretagen sker emellertid inte detta. Resultatet är att intressekonflikter uppstår mellan befintliga kraftledningar och ny bebyggelse. Utredningen rekommenderar därför att Boverket, till exempel i sin handbok om PBL, förtydligar hur regelverket ska tillämpas korrekt för att undvika sådana intressekonflikter.

Enligt direktivet ska utredningen beakta elnätets betydelse som grundläggande infrastruktur. Utredningen föreslår att ledningar, som med stöd av nätkoncession för linje används med en spänning om minst 130 kV, inte med stöd av miljöbalken ska få förbjudas avseende den funktion, i den sträckning eller i det huvudsakliga utförande som anges i koncessionsbeslutet. För att anpassa regelverket i ellagen till det som gäller enligt miljöbalken föreslår de att rätten för miljöorganisationer att överklaga koncessionsbeslut ska utökas.

Konsekvenser

Utredningen bedömer att utbyggnad av regionnät på lägre spänningsnivåer i ökad utsträckning skulle kunna ske med stöd av nätkoncession för område, vilket leder till betydligt kortare processtid. Ledtiderna för att få bygga elledningar ska kortas genom en bättre samordnad tillståndsprocess. Det åtgärdspaket som föreslås kommer sammantaget att effektivisera och modernisera tillståndsprocessen för elnät.

Förslagen kommer enligt utredningen att leda till en mer kostnads-effektiv energiomställning genom att underlätta anslutning och delning av elproduktionsanläggningar, underlätta elektrifieringen av transportsektorn och ta bort administrativa hinder för att uppgradera och modifiera delar av en befintlig starkströmsledning.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter

Stadsbyggnadskontoret har i yttrandet enbart fokuserat på de delar som berör samhällsplanering, och inte utredningen i sin helhet.

Stadsbyggnadskontoret har tagit del av utredningen och ser positivt på dess syfte; att underlätta för en omställning till ett elnät med större andel småskalig och förnybar elproduktion samt till ökad

elektrifiering i samhället, och ser att det underlättar övergången till ett klimatneutralt energisystem.

Nätkoncession kan idag upphävas av andra lagar såsom miljöbalken. Det har inneburit att ledningsnät efter prövning har tvingats flytta med hänsyn till enskilda intressen till en kostnad som överstiger värdet på det som skyddas. Därav föreslår utredningen att nätkoncession inte ska kunna upphävas genom miljöbalken.

Samtidigt så gäller nätkoncession tills vidare; utredningen säger att den kan prövas men inte under vilka förutsättningar och på vems initiativ. Då en kraftledning ofta har en sträckning som fastslagits decennier tidigare under andra förutsättningar, så kan förhållandena runt denna ha förändrats. En sådan förändring i omgivningen kan göra att det är relevant att pröva ledningssträckningen under rådande eller planerade förhållanden. En ledningssträckning kan exempelvis hindra större utbyggnadsområden, ledningen har historiskt gått i stadens utkant men där staden nu växer utåt. Det kan då bli en konflikt mellan att bygga bostäder för en växande befolkning i en tät och hållbar stadsstruktur och ledningens dragning. Det bör därför finnas möjlighet att pröva en nätkoncessions sträckning även i framtiden, både av miljömässiga skäl och av samhälls-ekonomiska skäl, då det kan vara mer ekonomiskt lönsamt att flytta ledningen.

En nätkoncession ska vidare ta hänsyn till detaljplanebestämmelser och områdesbestämmelser, men däremot inte specifikt till översiktlig planering. Då den översiktliga planeringen har gjort avvägningar mellan intressen för var det är lämpligt att placera ny bebyggelse ur ett hållbart markanvändningsperspektiv bör således även den översiktliga planeringen ingå i hänsynstagande för ny nätkoncession.

Det är positivt att utredningen föreslår förändringar för att underlätta för kapacitetsförstärkningar, lokal produktion och nya användare genom en större användning av nätkoncession för område. Stadsbyggnadskontoret vill dock understryka att det är viktigt att prövningen för nätkoncessioner för område tar hänsyn till pågående eller framtida utbyggnadsplaner enligt översiktsplan så att utbyggnad inte hindras.

Stadsbyggnadskontoret delar utredningens slutsats att det behövs vägledningsmaterial för att pröva ny bebyggelse intill kraftledningar. Det är positivt om Boverket förtydligar hur regelverket ska tillämpas för att undvika sådana intressekonflikter.

Vi ser vidare att det är viktigt att prövning av nätkoncessioner håller en hög kvalitet så att en fullständig prövning och avvägning mellan olika intressen och miljökrav kan göras liksom mellan olika alternativa dragningar och utformningar.

Stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

att yttra sig i enlighet med stadsbyggnadskontorets skrivelse

STADSBYGGNADSKONTORET

Cecilia Hansson
Översiktsplanechef

Susanna Bruzell
Hållbarhetsstrateg

Beslut expedieras till:
Kommunkontoret
Akten